

Verksamhetsberättelse 2012

Styrelsen för Norrbottens Ornitologiska Förening får härmed avge följande verksamhetsberättelse för verksamhetsåret 2012:

Styrelsens sammansättning (Fr.o.m. årsmötet 2012. Totalt 7 ledamöter och 3 suppleanter.)

Ordförande: Jan-Olov Johansson, Luleå.
Vice ordförande: Andreas Livbom, Luleå.
Kassör: Staffan Sundin, Piteå.
Sekreterare: Krister Jakobsson, Luleå.

Övriga ledamöter: Berth-Ove Lindström, Boden
Stefan Holmberg, Abborrträsk.
Per Sandberg, Piteå.

Suppleanter: Birgitta Landberg, Kalix.
Lotta Nygård, Kiruna
Rolf G Gustafsson, Luleå

Övriga uppdrag

Revisorer: Tord Gustafsson, Luleå
Margareta Helmersson, Luleå

Revisorssuppleanter: Tryggve Arvidsson, Piteå.
Ove Persson, Piteå.

Valberedning: Jan Eriksson (sammankallande)

Hedersmedlemmar: Ove Backlund, Luleå.
Waldemar Berggren, Boden.
Matsåke Bergström, Norrfjärden.
Arthur Leidgren, Dokkas (†2010)
Folke Lindgren, Arvidsjaur. (År 2000)
Stig Lundberg (År 2007)
Stig Hamrén (År 2009) (†2011)
Ingrid Sandahl (År 2012) (†2012)

Medlemsutveckling:

Under 2012 ökade antalet medlemmar något, från 385 till 392, vilket är glädjande. Ökningen var nästan uteslutande bland familjemedlemmar. Nyrekryteringen vid till exempel studiecirkel har varit låg de senaste åren, och här bör vi försöka göra en insats. En positiv sak är att NOF är fortsatt väl representerat även utanför länets gränser, med medlemmar i 15 landskap runtom i Sverige.

Forsknings- och fågelskyddsarbeten inom NOF

Haparanda Sandskärs fågelstation

(Per Sandberg).

Med stöd av Billerud Karlsborg AB, Bosmina, Haparanda kommun, Länsstyrelsen i Norrbottens län, NOF:s fågelskyddsfond, Rolfs såg och SCA har vi klarat verksamheten vid fågelstationen under 2012. Standardiserad ringmärkning genomfördes från den 15 juli till 10 oktober. Bemanningen under höststräcksäsongen 2012 sköttes av hela 37 personer. Av dessa var 15 från Norrbottens län, 11 var kvinnor, 11 var 24 år eller yngre och 16 hade inte tidigare arbetat på Haparanda Sandskärs. Från utlandet kom Kristiina Ahovuori, Helsingfors,

Det ekonomiska stödet har gjort det möjligt att betala traktamente, framför allt till yngre medarbetare, vissa reseersättningar samt resorna mellan fastlandet och Haparanda Sandskär.

Under 2012 märktes 2807 fåglar av 64 arter, klart under årsmedelvärdena på 4 067 fåglar av 69 arter. Den vanligaste märkarten blev som vanligt lövsångare (1 090 märkta) följt av bergfink (360), grönsiska (188), kungsfågel (163), sävsparv (131) och rödstjärt (97). Grönben (69 märkta) toppar vadarlistan följt av större strandpipare (13) och mosnäppa (11). Bland ovanliga märkarter noteras en lundsångare, en grönsångare, en taigasångare, en härmsångare, en höksångare, en dvärgsparv samt stationens andra fynd av grånsångare av den östliga rasen tristis. Totalt har nu 122 002 fåglar av 141 arter märkts sedan starten 1981. Märksiffran under 2012 var det lägsta resultatet sedan slutet av 90-talet och ett av de sämre under stationens 30-åriga historia, detta en mycket god bemanningssituation till trots; i stort sett full bemanning, d.v.s. fyra personer, fanns på ön under alla 13 märkveckorna. Men med det väder som rått under årets häcksäsong i landets norra delar och rimligen i stora delar av de rastande fåglarnas upptagningsområde var kanske inte annat att vänta.

Under 2012 registrerades sammanlagt 164 arter. Det är en art färre än under 2011 men ett högt antal i det längre perspektivet. Forsärlan, som kortvarigt rastade på Pauhu den 29 juli, blev ny för ön. Den totala artlistan för ön uppgår därmed till 254 arter. Övriga intressanta observationer under året var tereksnäppa (5:e), kornknarr (5:e), svart rödstjärt (7:e), trädlärka (5:e). Av övriga ovanliga arter noterades prutgås, bändelkorsnäbb, skata, årta, jaktfalk, pärluggla, taigasångare, dvärgsparv och hökuggla

År 2006 inledde vi standardiserade häckfågelinventeringar på Haparanda Sandskär. Inventeringen 2012 genomfördes den 14-17 juni. Metoden är en kombination av linje och punkttaxering. Dessutom bedömer vi häckningskriterier för alla arter som påträffas. Under linjeinventeringen noterades 63 arter och totalt under dagarna noterades 107 arter. Lövsångare (77), storskrake (60), knipa (45), skrattnås (38) och bofink (37) var vanligaste arterna. På punkterna räknades totalt 35 arter. Även där var lövsångaren vanligast (24) följt av grönben (13) och tredjeplatsen delades av ängsbiplärka och bofink med vardera 11 individer.

Årets besök på ett antal öar i Haparanda skärgårds nationalpark för boungemärkning ägde rum den 8 juli. Utfallet blev ännu magrare än 2011 (34 märkta ungar av åtta arter). Endast 12 märkta ungar av 6 arter. Återigen anmärkningsvärt att inte en enda skratt- eller dvärgmåsunge ringmärktes. Totalt sju småtärnor gladdes och tre häckningar av vitkindad gås konstaterades.

Vi har fått återfyndsrapporter om sju fåglar. Två äldre återfynd av sävsparv från Italien, den ena märkt 18/9 2009 och kontrollerad 110 dagar senare samt en märkt 18/9 2009 och kontrollerad 1 år och 34 dagar senare. En grönben märkt 2/8 2011 hittades död, troligen skjuten 11 dagar efter märkningen i Lettland då den hade förflyttat sig 905 km. En enkelbeckasin märkt 14/8 2010 hittades död i Frankrike 63 dagar efter märkningen. Två finska återfynd har rapporterats. En gråsiska märkt 1/10 2011 kontrollerades i Tavastehus 14 dagar efter märkningen och en talgoxe återfanns 108 dagar efter märkningen i Someronkylä, Uleåborgs län. En ung sidensvans märktes den 25/9 2011 och togs, 146 dagar senare, troligtvis av en katt i SandaMiss, Klintehamn, Gotland (954 km). 3 fåglar, två talgoxar och en gråsiska märkta i Tauvo, Finland (94 km) på andra sidan Bottenviken har kontrollerats på Haparanda Sandskär.

Ringmärkning har under 2012 demonstrerats för både grupper och enskilda besökare. Det givande samarbetet med Naturbruksgymnasiet i Kalix har fortsatt. Under vecka 35 deltog fem duktiga elever tillsammans med läraren Lena Stenman i stationsarbetet. Vår internetanslutning har börjat fungera ungefär som önskat, vilket inneburit att vi som regel kunnat meddela oss på NOF:s hemsida och rapportera via Svalan den aktuella dagen. Teleföntäckningen i Kumpula har däremot som vanligt varit bristfällig. Varje år skrivs en omfattande rapport om fågelstationens verksamhet. Alla sådana rapporter finns att ladda ner som pdf-filer från stationens hemsida. En sammanfattning skrivs också för Sveriges Ornitologiska förenings årsbok Fågelåret. Under hösten har stationen fått en förfrågan från

doktoranden Johanna Hedlund, zoologiska institutionen vid Stockholms universitet om att kunna ta del av stationens ringmärkningsdata gällande lövsångare vilket naturligtvis beviljades

På Norrbottens Ornitologiska Förenings vägnar ber vi att få framföra ett stort tack till våra sponsorer/verksamhetsbidragsgivare för stödet till Haparanda Sandskär fågelstation. Utan detta stöd hade verksamheterna inte kunnat bedrivas.

Projekt Kungsörn Norrbotten

(Berth-Ove Lindström)

Häckningsresultat blev 50 lyckade häckningar med 56 ungar. 7 st kungsörnar blev ring- och färgmärkta. Kungsörnen klarade sig ändå relativt bra under 2012 då det för övriga rovfåglar och ugglor var det ett väldigt dåligt år. WWF släppte rapporten om illegal jakt på kungsörn och annan dödlighet första veckan i augusti som Robert Franzén och jag har sammanställt. Det blev ett stort genomslag i media med tv4, rapport, dagens eko, aftonbladet och lokala tidningar och radiostationer. Vi hade nog kontakt med 25-30 olika journalister. Tyvärr fortsätter den illegala jakten i Sverige. Vi har ett misstänkt fall där en adult kungsörn ligger död i ett bo i Kirunafjällen. Länsstyrelsen Norrbotten har polisanmält brottsmisstanke men polisen i Kiruna har inte samlat in den döda kungsörnen. Det är fortsatt högt exploateringsstryck i Norrbotten med nya vindkraftsetableringar och nya gruvverksamheter. Kontakter med Sveaskog och SCA har tagits om några kungsörnsrevir där avverkning kommer att ske i närheten av boplatser och att det kommer sparas tillräckligt med skog vid boplatserna.

Projekt Pilgrimsfalk Norrbotten

(Berth-Ove Lindström)

Totalt blev 113 pilgrimsfalkslokaler kontrollerade under våren och sommaren i Norrbottens län. Vi har inte tidigare år lyckats kontrollera ett så stort antal lokaler. Tack vare ekonomiskt stöd från LKAB blev det genomfört en helikopterinventering i norra delen av länet. Gällivare och Kiruna kommun har stora väglösa områden som det inte är möjligt tidsmässigt att kontrollera till fots.

Årets resultat blev 27 lyckade häckningar med 56 ungar i Norrbottens län. Vädret i år med en sen vår, kall sommar och mycket regnande medförde att det blev ett lågt häckningsresultat då många pilgrimsfalkshäckningar inställdes eller misslyckades. Häckningarna av pilgrimsfalkarna lyckades bäst nära kustlandet och längs med älvdalarna. Det finns ändå mycket positivt för pilgrimsfalkarna. Vi har senaste åren hittat nya par och lokaler för pilgrimsfalk i länet och det sker en expansion och förtätning i länet. Tack vare det ekonomiska stödet från LKAB har vi kunna vara ute i fler fältdagar och med hjälp av helikopter kontrollerat över 45 pilgrimsfalkslokaler i länet. 2011 hittades 8 nya lokaler och 2012 blev ännu bättre med 10 nya pilgrimsfalkslokaler. Det kan nu ske etableringar av pilgrimsfalkar inom alla kommuner i länet idag och det kan bli på lite oväntade platser som grustäcker, vattenkraftverk, industrilokaler, höga skorstenar, höga byggnader, risbon av fiskgjuse eller havsörn och gruvor. Under perioden 1982-2012 är det ca 1900 ungar som kontrollerats som boungar i Norrbottens län. 2012 beräknar Pilgrimsfalksprojektet Norrbotten att det finns minst ca 150 par pilgrimsfalkar i länet. Projektet har nu kännedom om 130 pilgrimsfalkslokaler i länet där pilgrimsfalkar har häckat någon gång under 2000 talet

Projekt Päruggla 2012

(Jan Andersson)

Även 2012 blev ännu ett bottenår för projektets holkar. Att ingen häckning konstaterades var ingen överraskning. Sorkpopulationen kraschade under början av vintern och många gnagarberoende arter gick överhuvudtaget inte till häckning detta år. Även i år har några gamla holkar ersatts med nya. Några som blivit framhuggna har flyttats till bättre platser, dock i närheten av gamla platsen. Till en av rutterna, "Flarken-rutten" har nya inventerare rekryteras. För närvarande finns 75 holkar i projektets fem rutten. Alla kom inte att kontrolleras detta år på grund av tidsbrist (ev .motivationsbrist p.g.a. den dåliga förekomsten av både gnagare och ugglor).

En sökning på Svalan ger ytterligare belägg på bristen av pärlugglor detta år. Ingen häckning är konstaterad, varken i landskapet eller i lappmarkerna. Endast sju spelande pärlugglor hördes under

vårvintern i landskapet och två i Pite lappmark. I Torne lappmark finns bara två observationer, medan arten saknas helt i Lule lappmark. Ett tiotal är observerade under övrig tid, sedda vid fågelbord, sittande öppet i terrängen mitt på dagen. Att vara pärluggla i Norrbotten var alltså mycket tufft detta år. Ytterligare belägg på artens frånvaro hos oss är att det bara finns 32 poster inlagda i Svalan 2012. (2008-2011 är siffran 98, 22, 75 och 225)

För Västerbotten är trenden densamma som hos oss. Häckningar saknas och enstaka spelande/observerade är noterade. Dock fanns en viss rörelse av arten under hösten då 42 pärlugglor ringmärktes på Stora Fjäderägg i Kvarken. En snabb sökning över hela landet resulterar i bara 3-4 säkra häckningar. Som jag skrev i förra årsrapporten kan pärlugglan komma att bli rödlistad i framtiden. Birger Hörnfeldt från SLU kommer nu att göra en fördjupad undersökning av artens status och utifrån denna kan ev. arten rödlistas när den nya listan revideras.

Projekt Slaguggla 2011

(Lars Harnemo)

Projektet som startade 1982 och omfattar kustlandet, främst Luleå kommun, har aldrig rapporterat noll häckningar men nu är det dags. Vi brukar hitta ca. 20 häckningar ett bra år. Tillgången på smågnagare har varit minimal vilket resulterade att de flesta ugglearter avstod från att häcka. Största delen av alla holkar blev i alla fall kontrollerade av alla flitiga projektdeltagare och vi har också ett större antal holkar som väntar på uppsättning.

Det var ganska väntat att 2012 skulle bli ett dåligt år fastän kanske inte så dåligt som det blev. Nu förväntar vi oss att 2013 blir bättre även om det nog inte blir ett toppår.

NOF:s fågelskyddsfond

Fondstyrelsen har sedan årsmötet haft följande sammansättning:

Ordförande:	Ove Persson, Piteå
Övriga ledamöter:	Lars Gustafsson, Boden. Rolf Gustafsson, Luleå

Inga ansökningar har behandlats under året

Gammelstadsvikprojektet

I samband med att Facebook etablerar en stor serveranläggning på Porsön i Luleå mellan Luleå Tekniska Universitet och Gammelstadsviken, avsätter Luleå kommun en summa motsvarande värdet på den sålda tomten, ca 6 miljoner kronor, för åtgärder för att främja tillgänglighet till, bevarande av och information om i första hand Gammelstadsviken. En styrgrupp har tillsatts med representanter från Luleå kommun, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Norrbottens Ornitologiska Förening samt Naturskyddsföreningen i Luleå. NOFs representant är Jan-Olov Johansson. I den projektgrupp som arbetar med konkreta förslag ingår även Rolf Gustafsson. I februari 2012 hölls ett möte för allmänheten där preliminära idéer presenterades och diskuterades.

Eftersom området är ett naturreservat krävs uppdatering av skötselplan, och som ett inledande steg har en inventering genomförts under sommaren. Tord Gustafsson har deltagit som representant för NOF i en studieresa till Tåkern för att ta del av erfarenheter av den restaureringen. Den 20 februari 2013 har ytterligare ett informationsmöte för allmänheten hållits på Hägnan där man redovisade vad som genomförts under året och gick igenom vad som skall göras under den närmaste framtiden.

Fågelskyddsgruppens arbete under 2012.

Fågelskyddsgruppen är en löst sammansatt grupp där alla med intresse för fågelskyddsfrågor är välkomna att hjälpa till. Det är viktigt att vi får en spridning i länet. Många av de frågor vi förväntas lämna synpunkter på kräver lokalkännedom.

Här är några av de frågor som varit aktuella under året.

- NOF har anslutit sig till naturskyddsföreningen kritiska svar till länsstyrelsen om förslaget om en ny småbåtshamn vid Harrviken i Luleå kommun och avråder från anläggandet.

- Berth-Ove Lindström har löpande under året informerat om de olika projekten gällande havsörn, pilgrimsfalk, jaktfalk och kungsörn och bevakat skyddsfrågor kring dessa beroende på etableringar av nya gruvor, dragning av nya kraftledningar och vägar samt vindkraftsetableringar
- Sven-Erik Marklund har besvarat en remiss från SWEWIND angående en kraftledningsgata i Markbygden
- Gruppen som arbetar med inventering och kartläggning av möjliga vittryggsbiotoper i länet har fortsatt sin verksamhet. Se egen punkt

Övriga aktiviteter

Kurt Perssons minnesfond

Under året har inga ansökningar inkommit. Inga stipendier har utdelats under 2012

Fåglar i Norrbotten

Fåglar i Norrbotten har under året utkommit i tre nummer, där nummer två var en fågelrapport för 2011 och där nummer tre och fyra fick slås ihop till ett nummer. Bakgrunden är att arbetet i redaktionen varit problematiskt, då vi saknat redaktör och därmed även en struktur som möjliggjort att tidningen kommit ut i den omfattning som skulle varit önskvärt. Övergången till färgtryck blev inte som vi hoppats i de första numret, men har efter kontakter med tryckeriet och kvalitetssäkring av tryck, nu blivit till en förbättring av tidningen som helhet. En lösning av redaktionsarbetet inför kommande år har möjliggjort att vi nu ser framåt, även om vi fortsatt söker hjälp med redaktionsarbetet och en blivande redaktör.

Regionala rapportkommittén (rrk).

Kommittén har under året bestått av Mats Bergquist, Övre Buddbyn, Ulf P Eriksson, Gammelstad, Tord Gustafsson, Lars Harnemo och Andreas Livbom, Luleå. Rrk har sammanträtt vid fyra tillfällen och bidragit med uppgifter till Vår Fågelvärlds årsbok "Fågelåret 2011".

I FiN nummer 2/2012 publicerades den årliga fågelrapporten för Norrbottens län. Fågelrapporterna framställs helt med datorernas hjälp via Svalan - SOF:s rapporteringssystem för fåglar - och numera skall alla observationer läggas in i Svalan av observatörerna själva och därefter bedömas och behandlas i vederbörlig ordning av rrk.

En viktig del av kommitténs arbete är att bedöma inkomna raritetsrapporter på sällsynta eller av olika anledningar svårbestämda fåglar. Under 2012 har som vanligt många rapporter granskats. De flesta raritetsrapporter som behandlas blir godkända, men tyvärr är det alltid några som rrk bedömer inte hålla måttet för att publiceras.

SOF:s årsmöte.

SOF årsmöte 2012 genomfördes 20-22 april i Söderhamn. Ingen representant från NOF deltog.

Styrelsemöten, årsmöte och andra aktiviteter

Under januari 2012 till årsmötet 2012 har NOF:s styrelse sammanträtt en gång. Årsmötet 2012 hölls den 17 mars i Bygdegården i Sundom. 16 personer deltog vid årsmötet. Efter årsmötet genomfördes ytterligare 2 styrelsemöten under 2012. Antalet styrelsemöten var till antalet två färre än 2011.

Vid årsmötet valdes Birgitta Landberg och Lotta Nygård in som nya styrelsemedlemmar. Ingen utmärkelse "Årets fågel-skådare 2012" utdelades. Ingrid Sandahl tilldelades postumt "Hedersmedlem i NOF". Årsmötet avslutades med Andreas Livboms uppskattade betraktelse över det gångna fågelåret och ett intressant föredrag av Matsåke Bergström om ormvråkens dräktvariationer.

Återkommande ärenden vid genomförda styrelsemöten har varit arbetet vid Haparanda Sandskär fågelstation, tidskriften FiN, föreningsaktiviteter, årsmötesplanering, fågelskyddsfonden,

fågelskyddsfrågor inklusive remissvar och ekonomi. Särskilt för 2012 kan nämnas bl.a. arbetet med framtagande av välkomstbrev och NOF-broschyr.

Regionala vitryggsgruppen.

Planeringsmöte har hållits i februari med Kristoffer Stighäll, projektledare på riksplanet samt Linda Johansson, åtgärdsprogramkoordinator på Länsstyrelsen. Arbetet med att verka för ett bestånd av vitryggig hackspett i Norrbotten är viktigt med tanke på möjligheterna till en fortsatt invandring från den finska populationen. Framtagna intressanta lövskogsbiotoper har undersökts av inventerare i mars-april. Under dessa gjordes inga nya fynd. I maj rapporterades däremot ett säkert fynd i Piteås inre skärgård och 24 maj konstaterades häckning (hona och tiggande unge) i det tidigare kända reviret i Luleå kommun.. Tyvärr blåste trädet av i höjd med bohålet den 2-3 maj och någon unge har inte observerats efter 24 maj men beteendet hos de vuxna fåglarna antydde att ungen klarat sig. Under sommaren och hösten fram till november har observationer från Luleåreviret inkommit.

Vitryggsgruppen har yttrat sig om avgränsningar av området i det aktiva reviret och Länsstyrelsen har haft kontakter med en markägare i det aktiva reviret samt satt ut insektsfällor i det aktiva reviret för att dokumentera skalbaggsfaunan i området. Gruppen har också tillsammans med SNF och kommunekolog arbetat med lövskogsinventeringar i Hertsöns naturreservat samt föreslagit åtgärder för att skapa nya vitryggsbiotoper utifrån framtida skötselåtgärder i området. Flera nya intressanta områden längs Norrbottenskusten har identifierats under året och under hösten har flera intressanta områden besökts och karterats. I landet som helhet konstaterades under fjolåret 2 häckningar (en misslyckades pga mård), 5 stationära individer samt flera tillfälliga individer

Fågelatlas i Norrbottens län

Projektet rullar på i sakta mak. Informationen från standardrutterna (Svensk fågeltaxering) läggs till årligen, ofta av inventerarna själva, och det är härifrån vi får in mest data. Det är väldigt få atlasrutor som är bokade så det är spontanrapporteringen på Svalan som står för informationen tillsammans med nämnda standardruttsdata.

Medlemsaktiviteter

Årets medlemsaktiviteter i NOF utgjordes o likhet med tidigare år av ett digert och blandat program. Programmet har omfattat ca 30-talet aktiviteter där ett flertal dessutom genomförts på flera olika orter i länet. En stor andel är årligen återkommande. Exempel är vinterfågelmätning, vinterfågelrace, uggeläyssning, 24-timmarsskådning, vårfågelexkursioner utgående från ett antal platser i länet, inventering och ringmärkning på Haparanda Sandskär mm

Ekonomi

Under 2012 redovisades ett positivt resultat om 9 850 kr. Det egna kapitalet uppgick vid årsskiftet till 139 736 kr. Föreningens ekonomi är fortsatt god, vilket även är fallet för de enskilda projekten, bl a Kungsörn, Pilgrimsfalk och Haparanda Sandskärs Fågelstation. Se separat bokslut för 2012, för mer information.

Tack

Styrelsen vill avsluta med att framföra ett varmt tack till alla dem som med sitt medlemskap och aktiva arbete stöttat föreningens verksamhet.

/Styrelsen, mars 2013.